

Flora- en faunaonderzoek te Elspeet-Noord

In opdracht van:
Gemeente Nunspeet

februari 2012
J.P.M. Hovens, T. Rijkers, J. Rijdsijk en G. Lenstra

Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Beleidskader.....	3
2.1	Inleiding.....	3
2.2	Flora- en faunawet.....	3
2.3	Natuurbeschermingswet 1998.....	4
3	Werkwijze.....	6
3.1	Beschrijving van het plangebied.....	6
3.2	Veldinventarisatie.....	7
4	Resultaten inventarisatie.....	8
4.1	Resultaten beleidsinventarisatie.....	8
4.2	Resultaten veldinventarisatie.....	9
5	Effecten van de voorgenomen ingreep.....	12
5.1	De ingreep.....	12
5.2	Effecten op algemene beschermde soorten in het plangebied.....	12
5.3	Effecten op algemene broedvogels.....	12
5.4	Effecten op de steenuil.....	12
5.5	Effecten op de buiten het plangebied gelegen EHS.....	12
5.6	Effecten op Natura 2000 gebied Veluwe.....	12
6	Consequenties vanuit de wet- en regelgeving.....	14
6.1	Flora- en faunawet.....	14
6.2	Overige regelgeving.....	15
	Literatuur.....	16

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

De Gemeente Nunspeet heeft uitbreidingsplannen in het buitengebied van Elspeet-Noord en wil daarvoor een nieuw bestemmingsplan opstellen. Omdat de Gemeente Nunspeet optimaal rekening wil houden met beschermde natuurwaarden, heeft zij ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven een flora- en faunaonderzoek uit te voeren.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht)
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving.

2 Beleidskader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van het onderzoeksgebied. Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402) is op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, (de oude) Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij' - beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

- algemene soorten (FF1);
- overige soorten (FF2);
- streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Voor ingrepen waarvoor geen goedgekeurde gedragscode bestaat, moet ten aanzien van verblijfplaatsen van beschermde soorten uit de categorie 'overige soorten', een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor bijlage 1 soorten wordt getoetst aan de volgende drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van openbaar belang;
- Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
- Bestendig gebruik;
- Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie moet worden voldaan. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en het gaat om streng beschermde soorten en/of vogels, dan wordt extra getoetst op een vierde criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van ‘zorgvuldig handelen’

Voor ruimtelijke maatregelen kan men ten aanzien van streng beschermde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn ontheffing krijgen op grond van belangen die zijn opgenomen in de Habitatrictlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor ruimtelijke maatregelen kan men ten aanzien van vogels ontheffing krijgen op grond van belangen die zijn opgenomen in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid

2.3 Natuurbeschermingswet 1998

Natuurbeschermingswet 1998 beschermt verschillende soorten gebieden

De eerste Natuurbeschermingswet in Nederland dateert van 1967, deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen, onder andere door het aanwijzen van beschermde natuurmonumenten. Deze oorspronkelijke natuurbeschermingswet is in 1998 vervangen en sindsdien richt de wet zich nog uitsluitend op de bescherming van gebieden.

De bepalingen van de Europese Vogel- en Habitatrictlijn (tezamen genoemd “Natura 2000”) zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet. Zodoende is het Europese beleid ten aanzien van natuurbescherming in de Nederlandse wet verankerd. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van de volgende soorten gebieden:

- Vogel- en Habitatrictlijngebieden (samen zijn dit de Natura 2000-gebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands (RAMSAR Conventie).

De Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Een aantal gebieden is hierbij aangewezen als speciale beschermingszone. Deze gebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen samen Natura 2000. Alle lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten

Met de aanwijzing van Natura 2000-gebieden zullen Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met zo'n aanwijzing komen te vervallen. De buiten de Natura 2000 gebieden gelegen Beschermde Natuurmonumenten blijven bestaan. Beschermde Natuurmonumenten zijn als zodanig aangewezen vanwege de aanwezigheid van grote ecologische waarden.

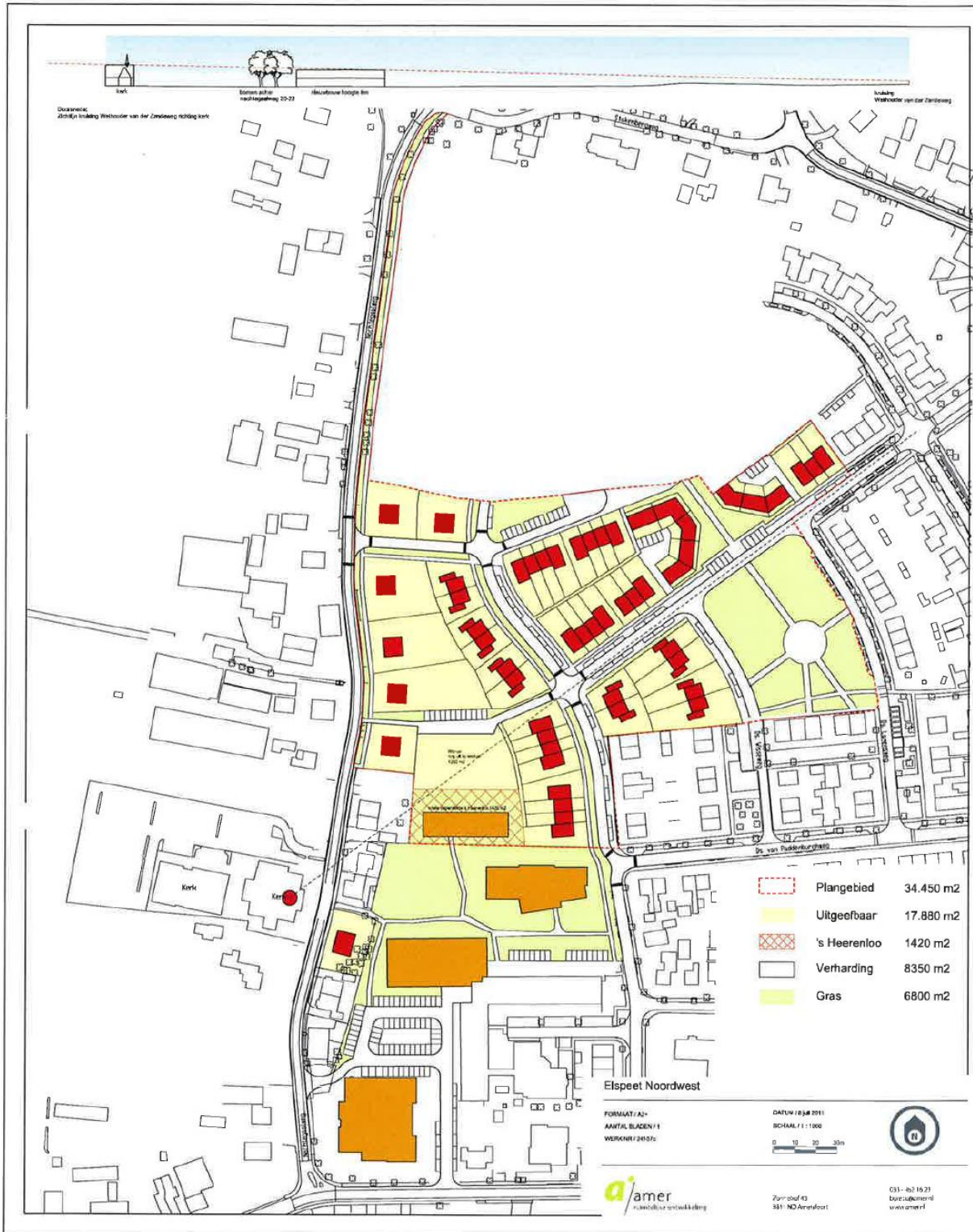
Wetlands (RAMSAR Conventie)

De Ramsar-conventie is een internationale overeenkomst inzake watergebieden (draslanden) die van internationale betekenis zijn, in het bijzonder als woongebied voor watervogels. Een groot deel van deze beschermde wetlands is in Nederland ook al als Natura 2000 gebied aangewezen.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (de voorgestane situatie is ingekleurd)

Het plangebied ligt op een flauwe, op het westen geëxponeerde stuwwalhellings, waarvan de bovengrond bestaat uit smeltwaterafzettingen. Het grootste deel is nu ingericht als weiland. Middenin het plangebied ligt een geul, die in het Saalien en Weichselien is uitgeslepen door het afstromend smeltwater. Deze voert inmiddels geen water meer. De bodem van het plangebied wordt getypeerd als zwarte enkeerdgrond (gwt VII). Dergelijke bodems ontstaan door eeuwenlange bemesting (met plaggen van de heide en mest uit de schaapskooi). Het plangebied ligt op de oude enk, het gemeenschappelijke akkerland van de eerste boerderijen van Elspeet. In de negentiende eeuw is de enk verkaveld en zijn tussen de percelen houtsingels geplant. Hiervan rest nu weinig meer. Alleen de verrommelde strook met houtachtige vegetatie achter de houtzagerij is een overblijfsel daarvan. De aan het voetpad en langs de Gerrit Mouwweg gelegen singel met Robinia's is van later datum (< 50 jaar oud). Het plangebied is grotendeels in agrarisch gebruik (grasland). Daarnaast is er een singel met valse acacia's langs een voetpad, een moestuin, een braakliggend terrein en een houtzagerij met verschillende gebouwen en een leegstaand woonhuis.

3.2 Veldinventarisatie

Op 5 maart 2009 heeft Dirk Verheij het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. De gegevens die hij heeft verzameld en beschreven (Verheij, 2009) zijn in dit onderzoek eveneens meegenomen. Op 8 september 2009 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving bezocht voor een quickscan. Het gebied werd daarbij afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Tevens werden er 10 omwonenden geïnterviewd over het voorkomen van uilen.

Tijdens de quickscan is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens ingeschat welke beschermde diersoorten er mogelijk in het plangebied voorkomen.

Daarnaast is het plangebied in de nacht van 31 juli op 1 augustus 2009, in de nacht van 20 op 21 april 2010 en in de nacht van 9 op 10 juni 2010 onderzocht op het voorkomen van vleermuizen en uilen. Elke nacht werd er tweemaal 3 uur geobserveerd: 's avonds vanaf een uur voor zonsondergang en 's ochtends vanaf een uur voor zonsopkomst. Vleermuizen werden opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden werden op deze manier in kaart gebracht. Van moeilijk herkenbare soorten zijn op een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan vervolgens op de computer het sonogram is geanalyseerd. Eventuele kolonieplaatsen werden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

Het plangebied behoort niet tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS; zie figuur 2) en valt buiten Natura 2000 gebied Veluwe (zie figuur 3).

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de EHS

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000 gebied Veluwe (lichtgroen)

4.2 Resultaten veldinventarisatie

Vleermuizen

Alle drie de onderzoeksnachten werden er enkele gewone dwergvleermuizen waargenomen, in de nacht van 31 juli op 1 augustus 2009 werd daarnaast kortstondig een laatvlieger waargenomen. Geen van de nachten werd er gefoerageerd door vleermuizen en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen werden niet aangetroffen in het plangebied.

De dichtstbijzijnde dassenburchten liggen op circa 600 m van het plangebied en wel op de hei tussen de Staverdensedweg en de Oude Gardensedweg en het gebied tussen de Staverdensedweg en de begraafplaats Elspeet. Er zijn in het verleden (tussen 1991 en 2000) 4 dassen doodgereden rond Elspeet en wel op de Uddelerweg ter hoogte van het kerkhof en op de Nuns peterweg ter hoogte van de bosrand. Van 2006 tot en met 2009 zijn er 3 doodgereden dassen gemeld bij de politie te Nunspeet ten zuiden van het dorp Elspeet. Er zijn echter geen sporen (wissels, snuitputjes, prenten, mestputje, haren e.d.) van dassen gevonden in het plangebied.

Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van overige zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn niet aangetroffen. Tabel 1 geeft een overzicht van de zoogdiersoorten die (mogelijk) in het plangebied voorkomen.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die (mogelijk) een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europea</i>)	X		
Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X		
Haas (<i>Lepus europaeus</i>)	X		
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

Tijdens alle drie de onderzoeksnachten werd er een koppel steenuilen in en nabij het plangebied waargenomen (zie foto voorkant). In de nacht van 9 op 10 juni 2010 werden om voer bedelende steenuilen gehoord in het dak van de leegstaande woning. Gedurende deze nacht vlogen er meerdere malen steenuilen het dak in (waarschijnlijk via de noordzijde). Eenmaal was te zien dat een van de uilen een regenworm aanvoerde. Het is duidelijk dat er in het dak van de leegstaande woning een nest steenuilen aanwezig is. Zeer waarschijnlijk was dit ook in 2009 in gebruik.

Uit de interviews met 10 omwonenden bleek dat 6 van hen de afgelopen zomer regelmatig steenuilen waarnamen in het plangebied. De meesten zagen de steenuilen met name in het plangebied, vooral op de gebouwen van de zagerij. Het gaat om de volgende personen:

- dhr. Bronkhorst (Nachttegaalweg 35)
- dhr. De Bruin (Nachttegaalweg 47)
- mw. Timmer (Nachttegaalweg 49, haar man zag ze, zijzelf niet)
- mw. Kaashoek (Stakenbergweg 9)
- mw. Vlijm (Stakenbergweg 4)
- dhr. G. de Weerd (eigenaar zagerij)

Drie van de omwonenden gaven aan recentelijk geen uilen te hebben waargenomen:

- mw. Blijenberg (Nachttegaalweg 41)
- mw. van de Hoorn (Stakenbergweg 1)
- dhr. Beek (Nunspeterweg 40)

Mw. Kaashoek gaf verder aan dat er in 2009 een steenuilenjong groot kwam in een nest dat zich in het huis van haar ouders bevindt (Staverdensedeweg 66 te Elspeet). Hieruit blijkt dat er meerdere steenuilenterritoria in Elspeet aanwezig zijn. De weilanden in het plangebied vormen daarom waarschijnlijk het belangrijkste deel van het foerageergebied van de in het plangebied broedende steenuilen. Het is bekend dat steenuilen in de broedtijd vooral in weilanden rondom het nest jagen.

Overige vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, of waarvan Dienst Regelingen (2009b) een omgevingsscan eist, broeden niet in het plangebied. De vogelsoorten die in het plangebied broeden en waarvan Dienst Regelingen het nest en de habitat jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats beschouwd, zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. In het plangebied voorkomende vogels waarvan het nest en de habitat jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats wordt gezien. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Steenuil (<i>Athene noctua</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Planten

Tijdens het veldwerk heeft Faunaconsult geen beschermde planten in het plangebied gevonden. Ook Verheij (2009) nam geen beschermde plantensoorten waar. Het plangebied lijkt daarvoor ongeschikt te zijn.

Overige beschermde soorten

Reptielen werden tijdens het veldwerk niet aangetroffen en daarvoor is de biotoop ongeschikt. Open water is afwezig. Delen van het plangebied zullen waarschijnlijk als landhabitat van een aantal algemene amfibieënsoorten fungeren. In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is daarvoor ongeschikt.

Tabel 3. Mogelijk in het plangebied voorkomende beschermde amfibiesoorten. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		
Kleine watersalamander (<i>Triturus vulgaris</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt een deel van de vegetatie verwijderd. Tevens zullen alle gebouwen (de zagerij en het woonhuis) worden gesloopt. Vervolgens zullen in een deel van het plangebied woningen worden gerealiseerd. Tevens wordt een deel van het plangebied als optimale steenuilenhabitat ingericht (inclusief nestkasten).

5.2 Effecten op algemene beschermde soorten in het plangebied

Voortplantingswateren, holen en individuen van algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën zullen mogelijk worden verstoord of verdwijnen. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikte habitats.

5.3 Effecten op algemene broedvogels

Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde vogels zal (deels) verdwijnen. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden. Door de vegetatie buiten het broedseizoen van de meeste vogelsoorten te verwijderen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt schade aan vogels, eieren en vogelnesten voorkomen.

5.4 Effecten op de steenuil

Het plangebied maakt deel uit van een steuulenterritorium. Vanwege de ligging van het nest en vanwege de aanwezigheid van minstens één ander steuulenterritorium in Elspeet, kan worden aangenomen dat de weilanden in het plangebied het belangrijkste deel van het territorium vormen.

Een steenuilenpaar heeft minimaal een leefgebied nodig met een straal van een paar honderd meter (Beersma *et al.*, 2007). Omdat de uilenterritoria rondom het plangebied waarschijnlijk al door andere steenuilen zijn ingenomen, zal verlies van foerageergebied en nestgelegenheid voor de in het plangebied levende steenuilen moeten worden gemitigeerd. Door de mitigatie en een aangepaste werkwijze zal het lokale voortbestaan van de steenuil worden gewaarborgd (zie 6.1.2).

5.5 Effecten op de buiten het plangebied gelegen EHS

Het ten westen van het plangebied gelegen EHS gebied ligt meer dan 200 meter van het plangebied. Dit is redelijkerwijs een te grote afstand om negatieve effecten te verwachten. Omdat er rond het plangebied overal woonhuizen aanwezig zijn, ligt het plangebied nog eens extra geïsoleerd ten opzichte van de EHS.

5.6 Effecten op Natura 2000 gebied Veluwe

Natura 2000 gebied Veluwe is als Vogel- en Habitatrichtlijngebied voorgedragen vanwege de volgende kwalificerende habitats en soorten:

Habitats

Stuifzandheiden met struikhei
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
Zandverstuivingen
Zwakgebufferde vennen
Zure vennen
Vochtige heiden
Droge heiden
Jeneverbesstruwelen
Heischrale graslanden
Pioniervegetaties met snavelbiezen
Beuken-eikenbossen met hulst
Oude eikenbossen

Vochtige alluviale bossen

Habitatrichtlijnsoorten

Gevlekte witsnuitlibel

Vliegend hert

Beekprik

Rivierdonderpad

Kamsalamander

Meervleermuis

Drijvende waterweegbree

Vogelrichtlijnsoorten

Wespendief

Nachtzwaluw

IJsvogel

Draaihals

Zwarte specht

Boomleeuwerik

Duinpieper

Roodborsttapuit

Tapuit

Grauwe klauwier

Prioritaire habitats van de Habitatrichtlijn zijn afwezig in het plangebied. Ook zijn er geen habitats voor prioritaire Vogel- of Habitatrichtlijnsoorten in het plangebied aanwezig. Het ten westen van het plangebied gelegen Natura 2000 gebied Veluwe ligt meer dan 200 meter van het plangebied. Dit is redelijkerwijs een te grote afstand om negatieve effecten te verwachten. Omdat het plangebied omringd is door woningen, ligt het nog eens extra geïsoleerd ten opzichte van Natura 2000 gebied Veluwe.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

6.1.1 *Beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling*

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde soorten van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

6.1.2 *Steenuilen: aangepaste werkwijze en mitigatie*

Steenuilen, hun nesten, eieren en leefgebied zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet (Dienst Regelingen (2009a, 2009b en 2009c). Het nest en leefgebied worden jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) gezien. Bij nesten van de steenuil dient voldoende foerageerhabitat (kwantiteit, kwaliteit, bereikbaarheid e.d.) beschikbaar te zijn om het broeden succesvol te doen zijn. Voor het verstoren van nesten en leefgebied van de steenuil dient een ontheffing op artikel 11 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Om verstoring van broedgevallen te voorkomen dient de woning met het steenuilennest te worden gesloopt op het moment dat de jongen al enkele weken zijn uitgevlogen en vóórdat de paarvorming voor het volgend broedseizoen begint. De sloop dient daarom plaats te vinden in de periode 1 september – 1 december in het jaar vóór de sloop van de woning aan de Nachtegaalstraat. Hierdoor wordt verstoring van bewoonde nesten voorkomen en hebben de uilen ruim de tijd om vóór de baltstijd aan de nieuwe situatie te wennen. Daarnaast dienen er twee steenuilennestkasten in het gebied direct ten westen van de Nachtegaalstraat te worden geplaatst: vóór 1 november in het jaar vóór de sloop.

Het plangebied is circa 3,1 ha groot. Het is redelijk om bij de bepaling van de mitigatieplicht voor het verlies van leefgebied voor de steenuil uit te gaan van de door Hoogerwerf en Heijkers (2007) voorgestelde methodiek. Deze methodiek wordt momenteel door DLG Zuid in soortgelijke situaties toegepast. Deze methodiek gaat voor steenuilen uit van mitigatie in de vorm van inrichting en beheer van optimale biotopen, op een oppervlakte van 50% van de te vernietigen habitat. Dit komt neer op inrichting en beheer van circa 1,55 ha optimaal leefgebied.

Dit optimale leefgebied dient aan de ‘overzijde’ (westzijde) van de Nachtegaalweg te worden ingericht en beheerd, bij voorkeur door een van de maïspcelen voor een periode van 20 jaar als weiland te beheren. Daar omheen dienen bomen en struiken te worden aangeplant. De optimale habitat van steenuilen bestaat uit halfopen tot open begraaide graslanden met ruigtes, takkenhopen, heggen en verspreide bosjes. In de ruigtes, bij heggen en verspreide bosjes jagen steenuilen op (veld)muizen, in begraaide weilanden op regenwormen. Steenuilen jagen graag op kort gras, zoals in jaarrond begraaide weilanden. De van de grazers afkomstige mest trekt insecten aan, die eveneens een voedselbron vormen voor de steenuil.

De inrichting van het optimale leefgebied dient gereed te zijn, voordat er leefgebied wordt vernietigd. Daarbij is het van groot belang dat er voldoende muizen en regenwormen aanwezig zijn. Om dit snel te bereiken, dient te worden uitgegaan van de bestaande weilanden. Hierin is immers al een ontwikkelde populatie prooidieren aanwezig (in tegenstelling tot in een nieuw aan te leggen weiland). De aanplant van hagen, takkenhopen en bosjes dient uiterlijk in de winter voor de geplande grondwerken te worden gerealiseerd. Ook met het begrazingsbeheer moet al vóór de aanvang van de grondwerken te zijn gestart.

Als de voorgestelde mitigatie en aangepaste werkwijze tijdens de sloop worden uitgevoerd, dan wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. De functionaliteit van het leefgebied van de steenuilen blijft dan immers intact en er worden geen steenuilen gedood. Het is in dat geval niet nodig een ontheffing op artikel 11 (verbod op vernietigen vaste rust- en verblijfplaatsen) van de Flora- en faunawet aan te

vragen. Zo'n ontheffing is overigens niet te verkrijgen, omdat de steenuil staat vermeld op de Vogelrichtlijn bijlage 4 van de Habitatrichtlijn, en de voorgenomen maatregelen niet als een in de Vogelrichtlijn genoemd belang worden gezien (zie 2.2).

6.1.3 Overige vogels: geen directe schade

Door het verwijderen van de vegetatie buiten de periode 15 maart tot 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) uit te voeren, wordt directe schade aan algemeen voorkomende vogels, hun nesten en eieren voorkomen. Doordat het nest van de meeste vogelsoorten buiten het broedseizoen door het Ministerie van LNV niet als een vaste rust- en verblijfplaats wordt gezien, is hier geen ontheffing voor nodig; deze soorten kunnen immers in en nabij het plangebied blijven nestelen.

6.1.4 Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde 'algemene zorgplicht' is ook op beschermde soorten uit de categorie 'algemene soorten' van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie 'algemene soorten') die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Het plangebied ligt niet in de EHS, zodat het niet in strijd is met het provinciale natuurbeleid. Omdat er geen negatieve effecten op het nabijgelegen Natura 2000 gebied zijn te verwachten en er geen beschermde natuurmonumenten in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Dijk, A.J. van. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Schoenmakers, A. en S. Ijzerman. 2004. Tilburg-Overhoeken, Flora- en faunaonderzoek. In opdracht van: Gemeente Tilburg. BILAN, Tilburg.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Hoogerwerf, G. en D. Heijkers (Red.). 2007. Methodiek Natuurcompensatie Limburg. Bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting natuurwaarden. Natuurbalans-Limes divergens, Nijmegen.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- Verheij, D. 2009. Nieuwbouw Elspeet Noord 'ecologie'. Intern rapport Gemeente Nunspeet.